

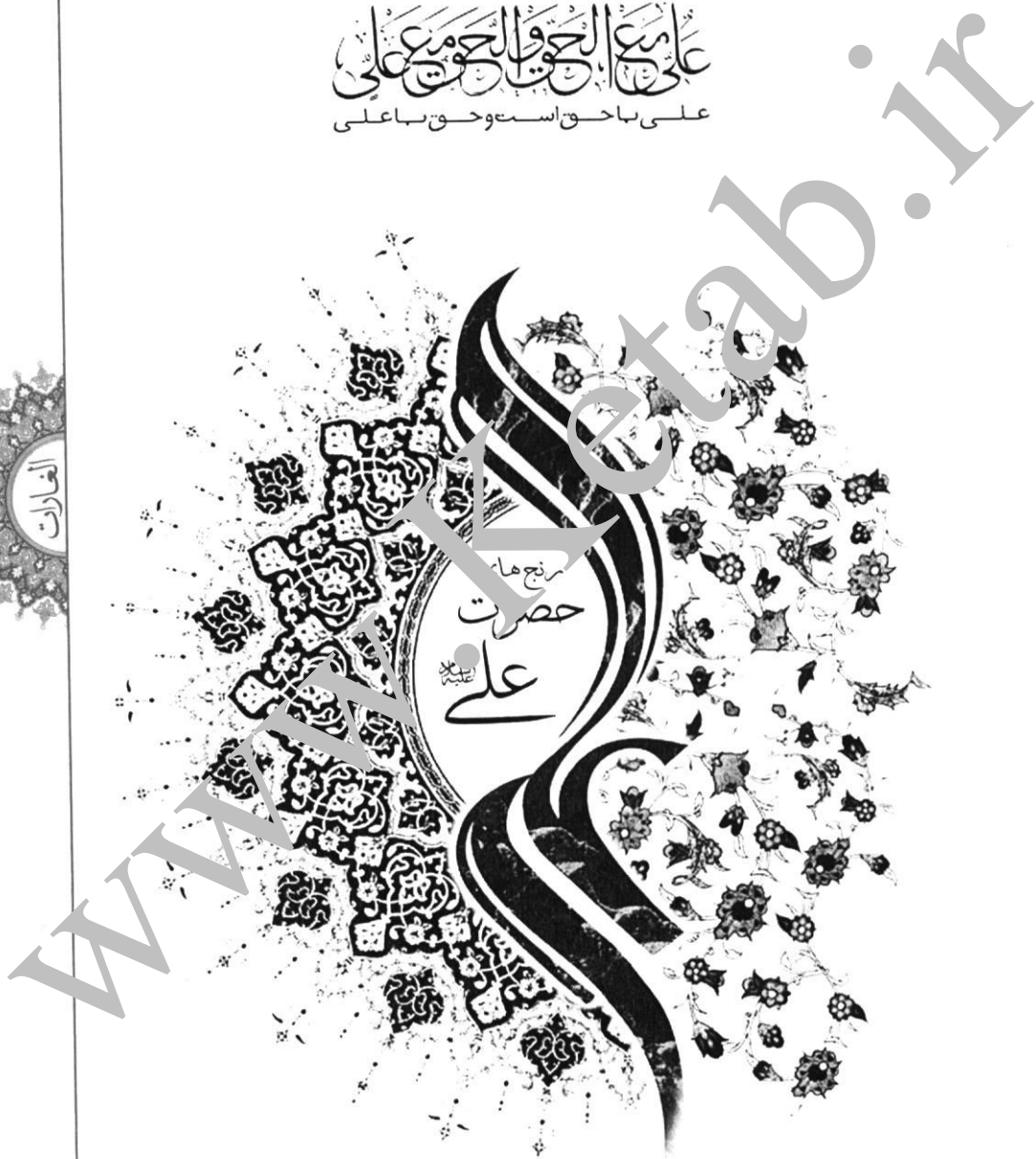

www.Ketab

عالم الحروف والعلوم علي
علي با حق است و حق با علي

مرجع ما
حضرت
علي

سرشاه	تقی: ابراهیم محمد ۲۰۰ - ۲۸۲ ق.
عین ارارادی	العارف: فارسی
عین و نام بدیار	روانهای حضرت علی علیه السلام: ترجمه کتاب شریف الفوارات / اسحاق ابراهیم محمد بن سیدین هلال تقی؛ تقریبه علی نظریه سفر: ترجمه علی یزدی؛ تصحیح متون عربی مدح ابوذر؛ ویرایش و تصحیح متون فارسی علی عبدالجباری
مختصات نشر	قزوین، چاپکو، ۱۳۶۷.
مختصات ظهیری	۶۲۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۳۹-۴-۱

انتشارات چاپکو

رنج های حضرت علی (علیه السلام)
ترجمه کتاب شریف الغارات

تأليف ابواسحاق براهيم بن محمد بن سعيد بن هلال ثقفى

ترجمہ حجت الاسلام علی یزدی

تقریظ آیت اللہ علی نظری منفرد

ویرایش و تصحیح متون فارسی: علی عبدالحمید

تصحیح متون عربی: دکتر مبدع اوغر

صفحه آرایي : سهيلا گر نه زاده

طرح جلد: علی عباس نژاد

ناظر فنی چاپ: محسن تشتیری

ناشر: چاپکو

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تعداد صفحه و قطع: ۶۲۴ / وزیری

نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۷

شایک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۳۹-۴-۱

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

کلیہ حقوق محفوظ و متعلق بہ مرکز پخش و حراہ علم مے باشد۔

قم: خیابان صفاییه، کوچه ۲۸، پلاک ۱۴۳، ساختمان کوثر، طبقه اول، واحد ۲

تلفن مرکز پخش: ۰۲۹ ۷۰۲۹ ۲۹۰۹۱۹ و ۰۲۵ ۳۷۷۴ ۷۶۷۸

فهرست مطالب

فهرست

۹۳	اقسام غلو	۹	نامه ناشر
۹۴	اقسام شک	۱۱	مقدمه
۹۴	اقسام شبهه	۱۲	جایگاه علمی الغارات
۹۵	نفاق و اقسام آن	۱۳	مروری بر کتاب الغارات
۹۵	نرمش و سست انگاری و اقسام آن	۱۵	مشایخ و رایبانی ابوسعحاق... محمد تقی
۹۶	غضب و اقسام آن	۱۶	مؤلف از نگاه نمای شمس
۹۶	طمع و اقسام آن	۲۰	مؤلف از نگاه متفکران اهل سنت
۹۸	اندرزهای علی علیه السلام به کمال	۲۱	اهمیت کتاب الغارات
۹۸	اقسام مردم	۲۲	نسخه‌های چاپی الغارات
۹۹	ارزش والای دانش	۲۳	نویسنده الغارات و وابستگی مذهب آن
۹۹	ارزش دانشمندان	۲۴	آثار و تألیفات ابوسعحاق... محمد تقی
۹۹	اقسام دانش پژوهان	۲۴	نسخه‌های چاپی الغارات
۱۰۰	ویژگی‌های انسان الهی	۲۵	ترجمه‌های الغارات
۱۰۱	امیرالمؤمنین علی علیه السلام		خطبه علی علیه السلام بعد از جنگ نهروان
۱۰۵	کتاب درود فرستادن بر پیامبر	۲۹	خبر از فتنه‌های آینده
۱۰۶	نامه برای پیامبر صلی الله علیه و آله	۳۰	خبر از فتنه‌های بنی امیه
۱۰۷	ویژگی‌های ظاهری پیامبر	۳۲	ضرورت اطاعت از اهل بیت پیامبر
۱۰۸	توصیف خداوند در کتاب علی علیه السلام	۳۲	سرانجام تلخ و دردناک بنی امیه
۱۱۱	سخنان علی علیه السلام درباره باران	۳۴	سخنان علی علیه السلام درباره غنی و باهله
۱۱۴	گفتگوی ابن کواء با علی علیه السلام	۳۶	مراجعت علی علیه السلام به کوفه پس از نبرد با خوارج
۱۱۹	سخنان علی علیه السلام درباره روح	۳۸	ورود علی علیه السلام به کوفه
۱۲۱	توضیح درباره شب قدر	۴۰	بسیج کردن علی علیه السلام مردم کوفه را برای جهاد
۱۲۲	سؤالات حاکم روم از معاویه	۴۷	روش علی علیه السلام در بیت المال
۱۲۷	آینده‌نگری علی علیه السلام	۵۴	گفتگوی عقیل با معاویه ابن ابی سفیان
	گفتگوی علی علیه السلام با مردم شام	۶۵	زندگی خصوصی علی علیه السلام
۱۲۹	نامه علی علیه السلام به معاویه	۸۱	کارگزاران علی علیه السلام
۱۳۸	جواب معاویه به نامه علی علیه السلام	۸۷	سخنی از سخنان علی علیه السلام
۱۴۰	جواب علی علیه السلام به نامه معاویه	۸۸	تعریف جامع از اسلام
۱۴۲	خبر مصر	۹۱	شناخت پایه‌های ایمان
۱۴۴	حکومت قیس بن سعد انصاری رضی الله عنه در مصر	۹۱	اقسام یقین
۱۴۹	نامه معاویه به قیس بن سعد	۹۱	اقسام عدل
۱۵۰	پاسخ قیس بن سعد به جواب نامه معاویه	۹۲	اقسام جهاد
۱۵۱	نامه دوم معاویه به قیس بن سعد	۹۲	شناخت اقسام کفر

- ۲۱۳ ارسال دو نامه عمروعاص و معاویه به علی (ع) ۱۵۲ جواب قیس بن سعد به نامه دوم معاویه ۱۵۳
- ۲۱۳ جواب علی (ع) به نامه محمد بن ابی بکر ۱۵۳ دسیسه معاویه بر علیه قیس ۱۵۴
- ۲۱۴ جواب نامه معاویه توسط محمد بن ابی بکر ۱۵۴ مخالفت علی (ع) با عزل قیس ۱۵۵
- ۲۱۵ جواب نامه عمروعاص توسط ۱۵۵ نامه قیس به علی (ع) ۱۵۵
- ۲۱۶ یورش عمرو بن عاص به مصر ۱۵۵ نامه علی (ع) به قیس بن سعد ۱۵۶
- ۲۱۷ کشته شدن محمد بن ابی بکر ۱۵۶ عزرا قیس بن سعد از مصر و ۱۵۷
- ۲۲۰ باخبر شدن عایشه از شهادت برادرش محمد ۱۵۷ خاوت قیس بن سعد ۱۵۸
- ۲۲۱ خیانت معاویه بن حدیج در ۱۵۸ ورود قیس به مدینه ۱۶۰
- ۲۲۳ خبر قتل محمد بن ابی بکر و ۱۶۰ ورود قیس به مدینه ۱۶۰
- ۲۲۴ رسیدن خبر شهادت محمد بن ابی بکر ۱۶۰ سیمای آناه از شهادت قیس بن سعد ۱۶۰
- ۲۲۸ سخنرانی علی (ع) بعد از شهادت محمد ۱۶۰ فضائل رسول بن سعد ۱۶۱
- ۲۲۹ نامه علی (ع) به عبدالله بن عباس والی بصره ۱۶۱ خبر ورود محمد بن ابی بکر به مصر و ۱۶۲
- ۲۳۰ جواب عبدالله بن عباس به نامه علی (ع) ۱۶۲ نامه محمد بن ابی بکر به علی (ع) ۱۶۵
- ۲۳۱ شخصیت محمد بن ابی بکر در کلام علی (ع) ۱۶۵ جواب علی (ع) به محمد بن ابی بکر ۱۶۶
- ۲۳۱ علت بی‌تابی علی (ع) در مرگ محمد ۱۶۶ نامه علی (ع) به محمد بن ابی بکر ۱۶۷
- ۲۳۲ نامه امیرالمؤمنین علی (ع) به یارانش بعد از ۱۶۷ پرسش و پاسخ محمد بن ابی بکر با علی (ع) ۱۶۸
- ۲۴۸ داستان مرج مرینا ۱۶۸ سؤال محمد بن ابی بکر ۱۶۸
- ۲۵۱ قتل محمد بن ابی حذیفه بن عتبّه بن ۱۶۸ جواب علی (ع) ۱۶۹
- ۲۵۲ خبر حمله حذیفه ۱۶۹ تبیین معارف دین برای مردم مصر ۱۷۰
- ۲۵۲ سیم‌بندی بنی ناحیه توسط علی (ع) ۱۷۰ ثمره تقوای الهی ۱۷۳
- ۲۵۴ گفتگوی خَرِیت بن راشد با علی (ع) ۱۷۳ ترس از مرگ ۱۷۴
- ۲۶۰ نامه علی (ع) کارگزاران خود ۱۷۴ در نماز و وضوء ۱۸۱
- ۲۶۲ نامه قرظّه بن کعب به علی (ع) ۱۸۱ درباره وصیت ۱۸۴
- ۲۶۳ جواب نامه قرظّه بن کعب توسط علی (ع) ۱۸۴ درباره روزه و اعتکاف ۱۸۶
- ۲۶۴ نامه علی (ع) به زیاد بن حصه ۱۸۶ سرقت نوشته‌های علی توسط معاویه ۱۸۷
- ۲۷۱ گزارش زیاد بن حصه به علی ۱۸۷ سرگذشت محمد بن ابی بکر ۱۹۰
- ۲۷۲ نامه علی (ع) به عبدالله بن عباس ۱۹۰ درخواست علی (ع) از مالک اشتر ۱۹۱
- ۲۷۳ نامه علی (ع) به زیاد بن حصه ۱۹۱ نامه علی (ع) به مالک اشتر ۱۹۱
- ۲۷۶ نامه عبدالله بن عباس به معقل بن ایس ۱۹۱ حرکت مالک اشتر به کوفه ۱۹۲
- ۲۷۷ فرار خَرِیت از میدان جنگ ۱۹۲ حرکت مالک اشتر به مصر ۱۹۲
- ۲۷۸ نامه معقل به علی (ع) ۱۹۲ خبر قتل اشتر (ع) و حکومت او بر مصر ۱۹۳
- ۲۷۸ جواب علی (ع) به نامه معقل ۱۹۳ توصیف زیبای مالک اشتر در نامه علی (ع) ۱۹۴
- ۲۸۰ تعقیب خَرِیت توسط معقل بن قیس ۱۹۴ شهادت مالک اشتر ۱۹۵
- ۲۸۲ گفتگوی خَرِیت با مسیحیان ۱۹۵ آگاهی یافتن علی (ع) از شهادت مالک ۱۹۷
- ۲۸۲ نامه علی (ع) به معقل بن قیس ۱۹۷ ناراحتی محمد بن ابی بکر از ۲۰۰
- ۲۸۳ جنگ با خَرِیت و هلاکت او ۲۰۰ نامه محمد بن ابی بکر به علی (ع) ۲۰۱
- ۲۸۶ کشته شدن خَرِیت به دست نعمان بن صُهبان ۲۰۱ نامه معاویه به مسلمة بن مخلد انصاری و ۲۰۷
- ۲۸۷ نامه معقل بن قیس به علی (ع) ۲۰۷ فرستادن معاویه عمرو بن عاص را به سوی مصر ۲۱۱
- ۲۸۹ نامه علی (ع) به مصقله ۲۱۱ نامه‌نگاری‌های عمروعاص و معاویه با ۲۱۱
- ۲۹۲ سخنان علی (ع) درباره مصقله ۲۱۱

- جواب نامه مصقله توسط برادرش ۲۹۳
- سروده‌ای دربارهٔ بنی‌ناجیه ۲۹۴
- سرگذشت عبدالله بن عامر حضرمی در بصره ۲۹۷
- نظرخواهی معاویه از عمرو بن عاص ۲۹۹
- جواب عمرو بن عاص به نامهٔ معاویه ۳۰۱
- بضار دوبارهٔ عبدالله بن عامر حضرمی ۳۰۱
- عبدالله بن عامر به سوی بصره ۳۰۲
- سخنان ضحاک بن عبدالله هلالی ۳۰۳
- جواب عبدالله بن خازم سلمی به ۳۰۴
- پاسخ دندان‌شکن ضحاک به ابن خازم ۳۰۵
- نامهٔ معاویه به بصره ۳۰۶
- مخالفت با عبدالله بن عامر ۳۰۸
- نامهٔ ضحاک بن عامر به بصره ۳۰۸
- پاسخ معاویه به نامهٔ ضحاک ۳۰۹
- حمایت ضحاک از ابن خازم ۳۰۹
- مخالفت مثنی بن مخزبهٔ عبدی با ۳۱۰
- درخواست کمک ابن حضرمی از ۳۱۰
- ناراحتی فرماندار بصره از ۳۱۰
- ملاقات زیاد بن عیب با صبرة بن شیمان ازدی ۳۱۲
- نامهٔ زیاد به عبدالله بن عباس ۳۱۳
- گفتگوی زیاد با ابوالأسود ۳۱۴
- تسلط ابن حضرمی بر بصره و ۳۱۵
- حمایت شیمان از علی (ع) ۳۱۶
- گفتگوی شبت بن ربیع با علی (ع) ۳۱۸
- دستور علی (ع) به اعین مجاشعی ۳۲۰
- سخنرانی اعین در بین قوم خود ۳۲۱
- نامهٔ زیاد به علی (ع) ۳۲۳
- حضور جاریهٔ بن قدامه در بصره ۳۲۴
- نامهٔ علی (ع) به یارانش در بصره ۳۲۶
- درگیری ابن حضرمی با زیاد و جاریه ۳۳۱
- کشته شدن ابن حضرمی ۳۳۳
- سخن علی (ع) دربارهٔ کوفه ۳۳۵
- غارث ضحاک بن قیس و رویارویی حجر ۳۳۷
- نامهٔ معاویه به مردم شام ۳۳۸
- دیدگاه حبیب بن مسلم ۳۳۹
- نامهٔ عماره به معاویه ۳۴۰
- احضار حجر بن عدی توسط علی (ع) ۳۴۳
- نامهٔ عقیل بن ابی طالب به علی (ع) ۳۴۴
- پاسخ علی (ع) به نامهٔ عقیل ۳۴۶
- سخنان ضحاک بن قیس در کوفه ۳۴۹
- سخنان عبدالرحمن بن عبید با ضحاک ۳۵۰
- حکایتی از ضحاک بن قیس ۳۵۴
- سخن علی (ع) دربارهٔ شهادت خویش ۳۵۶
- غارثگری و حملهٔ نعمان بن بشیر انصاری بر ۳۵۸
- گفتگوی علی (ع) با نعمان و ابوهریره ۳۵۹
- پاسخ علی (ع) به ابوهریره و نعمان ۳۵۹
- بازگشت ابوهریره به شام و فرار نعمان ۳۶۰
- خطبهٔ علی (ع) در نکوهش مردم کوفه ۳۶۴
- سخنان عدی بن حاتم ۳۶۵
- پیکار مالک با نعمان ۳۶۶
- نامهٔ مالک بن کعب به علی (ع) ۳۶۸
- قضیهٔ دومة الجندل و داستان ابن عثبه ۳۷۱
- حملهٔ سفیان بن عوف غامدی به انبار و ۳۷۳
- درگیری و نزاع سفیان بن عوف با مردم انبار ۳۷۵
- شهادت اشرس بن حسان ۳۷۶
- سخنرانی علی (ع) ۳۷۸
- سعد بن قیس در نخیله ۳۷۸
- ناراحتی علی (ع) و نامهٔ ایشان به مردم کوفه ۳۷۹
- ارزش جهاد و راه خدا ۳۸۱
- کشتن ببارزه و سرزنش از ۳۸۱
- مظالمات امام و دلائل شکست کوفیان ۳۸۳
- راز وفاداری جندب بن عفیف به علی (ع) ۳۸۳
- علی (ع) در رجب ۳۸۴
- حمایت حجر بن عدی ۳۸۷
- علل شکست کوفیان در کلام علی (ع) ۳۸۸
- اقسام مساجد کوفه و رنج‌های آن ۳۸۹
- انتصاب قیس بن سعد به ۳۹۲
- نامه‌نگاری بین علی (ع) و معاویه ۳۹۳
- آینده دردناک مردم ۳۹۴
- سرزنش مردم کوفه در خطبهٔ علی (ع) ۳۹۵
- جواب کوبندهٔ علی (ع) به اشعث بن قیس ۳۹۶
- حمایت ابویوب خالد از علی (ع) ۳۹۷
- حمایت علی (ع) از غیر اعراب مسلمان ۳۹۹
- عوامل نابودی انسان ۴۰۰
- اوقات نماز ۴۰۱
- هجرت و جهاد حقیقی؟ ۴۰۲
- حملهٔ یزید بن شجرةٔ رهاوی به مردم مکه و ۴۰۴
- اطلاع قثم بن عباس از تحرکات شامیان ۴۰۷
- سخنان ابوسعید خدری ۴۰۸
- نامهٔ علی (ع) به قثم ۴۰۹

- ۴۶۱ سخنان علی (ع)
 ۴۶۷ حرکت بُسر بن ابی ارطاة و حمله و تاراج او
 ۴۶۸ نامه عبیدالله بن عباس به علی (ع)
 ۴۶۹ ناراحتی علی (ع) از
 ۴۷۱ گفتگوی علی (ع) با یزید بن قیس
 ۴۷۲ عدم توجه مردم یمن به نامه علی (ع)
 ۴۷۳ نامه مخالفان علی (ع) به معاویه
 ۴۷۸ بُسر بن ارطاة و تهدید مردم مدینه
 ۴۷۹ جابر بن عبدالله انصاری و بُسر بن ابی ارطاة
 ۴۸۱ بُسر بن ابی ارطاة در مکه
 ۴۸۳ بُسر بن ابی ارطاة در طائف
 ۴۸۷ بُسر بن ابی ارطاة در بنی‌کنانه
 ۴۸۸ بُسر بن ابی ارطاة در نجران
 ۴۹۱ سرزنش عبیدالله بن عباس و
 ۴۹۳ حرکت جاریه بن قدامه
 ۴۹۸ نامه علی (ع) به اهل یمن
 ۵۰۰ ایستان وائل بن حُجر حَضْرَمِی
 ۵۰۳ تعقیب بُسر توسط جاریه بن قدامه
 ۵۰۴ آمدن عبیدالله بن عباس و سعید بن
 ۵۰۵ عبیدالله بن عباس و سعید بن ثمران در کوفه
 ۵۱۰ جاریه بن قدامه در مکه
 ۵۱۲ جاریه در مدینه
 ۵۱۵ جاریه بن قدامه در کوفه
 ۵۱۵ بُسر بن ابی ارطاة در یمامه
 ۵۱۶ معاویه در کوفه
 ۵۱۷ داستان زیاد بن عبید و نامه معاویه
 ۵۲۰ دشنام بُسر بن ارطاة به علی (ع)
 ۵۲۱ پاسخ ابوبکره به بُسر
 ۵۲۱ نامه بُسر به زیاد
 ۵۲۱ انصراف بُسر از کشتن فرزندان زیاد
 ۵۲۳ اجتماع دوستان معاویه در نخیله
 ۵۲۴ گفتگوی ابوهیره با جوان کوفی
 ۵۲۵ سرسپردگی زیاد به معاویه
 ۵۲۶ گفتگوی معاویه با عبیدالله بن عباس
 ۵۲۷ فهرست الفبایی آیات
 ۵۳۳ فهرست اعلام اشخاص
 ۶۱۹ فهرست اماکن
 ۴۱۰ ورود یزید بن شجره به مکه
 ۴۱۲ برپایی نماز به امامت شیبۀ بن عثمان
 ۴۱۲ ورود سپاه علی (ع) به مکه
 ۴۱۳ سخنرانی علی (ع) برای مردم کوفه
 ۴۱۴ عیبجویان و دشمنان علی (ع)
 ۴۱۴ اَوَّل: عمرو بن عاص
 ۴۱۴ روانشناسی عمرو بن عاص
 ۴۱۵ دُوم: نَیْرَة بن شعبه
 ۴۱۶ سوم: ولید بن عُقبه
 ۴۱۹ کسانی که از علی (ع) جدا شدند
 ۴۱۹ یَسْم: منذر بن جارود
 ۴۲۰ عبادت علی (ع) از مِصْعَة بن صوحان
 ۴۲۱ داستان یزید بن حُجَّیْه
 ۴۲۱ دُوم: یزید بن حُجَّیْه
 ۴۲۷ سَوم: هَجَّع عبدالله بن
 ۴۲۷ چهارم: قَعْقَاع بن شُور
 ۴۲۸ پنجم: نجاشی شاعر
 ۴۳۱ نجاشی در بارگاه معاویه بن ابی سفیان
 ۴۳۲ گفتگوی خویشاوندان نجاشی با علی (ع)
 گفتگوی معاویه با ابوالعریان هِیثم بن اسود
 ۴۴۱ بیان فضائل علی (ع) در نزد معاویه
 ۴۴۳ ششم: عقیل بن ابی طالب
 ۴۴۷ هفتم: حنظله کاتب
 ۴۴۷ هشتم: ابن‌العشبه و وائل بن حجر حَضْرَمِی
 ۴۴۸ تفرقه یاران علی (ع)
 ۴۴۸ دشمنی مردم بصره با علی (ع)
 ۴۴۹ نهم: مطرف بن عبدالله بن شَحِیر
 ۴۵۱ دشمنی فقهاء با علی (ع)
 ۴۵۱ دهم: اسود بن یزید و مسروق بن اجدع
 ۴۵۲ یازدهم: ابوبدره بن ابی موسی اشعری
 ۴۵۳ دوازدهم: ابوعبدالرحمن سلمی
 ۴۵۴ مخالفان علی (ع) در حجاز
 ۴۵۷ سیزدهم: قَبِیصَة بن ذُؤِیْب
 ۴۵۷ چهاردهم: عروۀ بن زبیر
 ۴۵۸ پانزدهم: الزُّهْرَی
 ۴۵۹ شانزدهم: سعید بن مَسِیْب
 ۴۶۰ هفدهم: عمر بن ثابت
 ۴۶۰ هیجدهم: مکحول

تقریظ آیت الله علی نظری منفرد

□

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین و اللعنة علی اعدائهم اجمعین. اما بعد، انسانها را اینکه همه از یک حقیقت اند و همه انسان و بشر هستند، مشترکند و فصل ممیز آنها از دیگر جانداران همان تفکر و اندیشه او می باشد که این امر یکی از مواهب بزرگ الهی است؛ ولکن در نژاد و رنگ و زبان و فرهنگ و آداب یکسان نیستند. قرآن کریم به این واقعیت اشاره کرده و می فرماید: «وَ اخْتَلَفَ السِّنُّ وَالْوِلْدَانُ»^(۱) که این خود یکی از آیات و نشانه های بزرگ الهی است. بشر از دیر زمان با توجه به این که با افزایش آفاده و استفاده و تفهم و تفهیم غالباً از لفظ و گفتار بهره می گرفته و هر جمعیتی به زبان خاص خود تکلم می نموده و در همان که با زبان آنان آشنا نبوده و نسبت به رویدادها که در میان آن جمعیت اتفاق افتاده آگاه نبوده اند، برای اطلاع از حوادث که در جمع آنها رخ داده، نیازمند به برقراری ارتباط با آن جمعیت بودند تا در جریان آن رویدادها قرار بگیرند. و این امر بدون آشنایی با زبان و لغت آنان میسر نمی شد و همه افراد ممکن نبودند که زبان و لغت دیگران را بیاموزند لذا گروهی بر آن شدند که با لغت دیگر اقوام آشنا شده و آن را بیاموزند تا بتوانند برای دیگران بازگو کنند و این امر نیاز و ضرورت یادگیری و تعلم عده ای زبان و لغت دیگر اقوام را ایجاب می کرد. لذا عده ای اقدام به یادگیری زبان نموده تا به دیگران آن حوادث را منتقل نمایند به این مضمون که ترجمه و کسی که به این امر اقدام می کند مترجم گویند و در حقیقت ترجمه بیان و وسیع کردن امری برای دیگران است.

در کتب لغت آمده، ترجم الکلام: بینه و وضحه و ترجم کلامه: نقله من لغة الی اخرى و ترجمة فله ای سیرته و حیا ته^(۲).

کلام را ترجمه کرد، یعنی آن را بیان و واضح نمود و آن را از لغتی به لغت دیگر تبدیل نمود و ترجمه فلان شخص همان بیان سیره و زندگی اوست.

(۱) سوره روم: ۲۲

(۲) المعجم الوسیط: ۸۳

بنابر این ترجمه همان نقل لغتی به لغت دیگر که در آن بایستی اموری لحاظ شود:

۱. آگاهی و علم به آن زبان و لغت که مقرر شده آن ترجمه شود
۲. علم و آشنایی به آن لغت که آن متن را می‌خواهد به آن لغت برگرداند
۳. علم و آگاهی به مراد متکلم و یا مؤلف تا بتواند آن را به زبان دیگر ترجمه نماید
۴. انمندی در اجرا و برگرداندن آن مراد به لغت دیگر به طوری که بیان ترجمه و متن ترجمه شده از نظر مفهوم و مراد تفاوتی نباشد

و هنگامی که این امور در یک شخص وجود داشته باشد، آن ترجمه‌گویا و مفید و قابل

استناد می‌باشد. بنا بر این ترجمه به آنچه ذکر شد، این ترجمه که فراروی خوانندگان محترم است، از کتاب الغارات می‌باشد که از جمله آثار تاریخی مانده ابراهیم بن محمد ثقفی است که از دانشمندان قرن سوم هجری است و این اثر از جمله منابع قابل اعتماد می‌باشد و مؤلف آن در اواخر دوران معصومین (ع) می‌زیسته است و او در سال ۲۸۳ هجری قمری از دنیا رفته است.

او تألیفات زیادی داشته که نجاشی در رجال خود به آن اشاره نموده است که از آن جمله کتاب الغارات می‌باشد و این اثر از نفایس کتب و از منابع است قدیمی به شمار می‌رود و از دیرزمان مورد توجه علاقه‌مندان به تاریخ و حوادث گذشته بوده است و برخی از اعاظم اقدام به تحقیق و ترجمه آن از عربی به فارسی نموده‌اند که اخیراً برادر بزرگوار جناب آقای علی یزدی حفظه الله اقدام به ترجمه آن نموده و این بنده قسمتی از آن را خواندم و وافق با مراد مؤلف و گویای مراد و برای خوانندگان قابل استفاده می‌باشد که مساعی ایشان در این امر موجب سپاس می‌باشد و توفیقات ایشان را در جهت نشر معارف اسلامی از خداوند متعال خواستارم.

ایستاد علمی نظری منفرد

۹۵/۸/۲۵

مقدمه مترجم

الحمد لله رب العالمین ثم صلاة والسلام علی سیدنا و نبینا محمد و آله الطیبین الطاهرین. بعد از نبرد صفین رسول مسیحیت، معاویه بن ابی سفیان خود را به عنوان خلیفه در دمشق معرفی کرد و شروع به فتنه و فساد در شهرها و مناطق تحت امر امیرالمؤمنین علی علیه السلام نمود. او گروهی از کارگزاران فاسد را مأمور دستبرداری را اجیر کرده و بر شهرهایی در عراق و حجاز شبیخون بزنند، قتل و غارت نمایند، در شهرها اضطراب و ناامنی ایجاد نمایند و حکومت آن حضرت را تضعیف سازند.

در کتب تاریخ از این حملات به عنوان «غارات» تعریف و تعبیر شده است و غارات در این جا به معنی شبیخون و حمله غافلگیرانه می باشد که موجب سلب امنیت و آسایش مردم می شدند و در ارکان حکومت مرکزی تزلزل ایجاد می نمودند. این حملات و وحشیگریها، موجبات ناراحتی و ناامنی و ترک خانه و کاشانه و مهاجرت مردم می شد و برای حضرت علی علیه السلام مشکلاتی ایجاد آوردند؛ و مورخان و محققان اسلامی در آثار و نوشته های خود در قرون مختلف از این حوادث سخن گفته اند و مختصر و مفصل این وقایع را شرح داده اند و بی رحمی ها و جنایات و قسوت آن ها را بازگو نموده اند. امیرالمؤمنین علی علیه السلام در خطبه های خود در این موضوع سخن گفته است.

یکی از کسانی که در این مورد به تفصیل کتابی خاص به رشته تحریر درآورده، محدث و مؤلف بزرگ محمد بن ابراهیم ثقفی است. او در کتاب الغارات اخبار و روایات وارده در باب غارتگری های معاویه را گردآوری کرده و اطراف و جوانب آن را مورد بررسی قرار داده و مطالب مفید دیگری هم بر آن افزوده است.

کتاب الغارات، یکی از کهن ترین متون عربی و اسلامی درباره شیوه و آداب کشورداری علی علیه السلام و نیز غارتگری ها و خراب کاری های معاویه بن ابی سفیان در قلمرو حکومت علی علیه السلام پس از جنگ

نهروان تا شهادت آن حضرت است که می‌تواند در این مورد پاسخگوی نیاز محققان و مؤلفان باشد.

مؤلف جلیل‌القدر نام کتاب خود را با الهام از امیرالمؤمنین علی (ع) الغارات برگزیده است، آن‌جا که علی (ع) نافرمانی کوفیان را نکوهش کرده و می‌فرماید:

«فَتَوَاقَلْتُمْ وَ تَخَادَلْتُمْ حَتَّى شُنَّتْ عَلَيْكُمُ الْغَارَاتُ وَ مُلِكتْ عَلَيْكُمُ الْأَوْطَانُ»^۱؛

«شما سستی به خرج دادید، و خواری و ذلت را پذیرفتید، تا آن‌که دشمن پی در پی به شما حمله کرد و شما را از سرزمین‌های خود تصرف کرد». این کتاب در برخی منابع به نام استغفار الغارات یا رنج‌های غارات، به نام الاسفار والغارات ثبت شده است؛ ولی در میان علماء و محافل علمی به اسرار معروف است.^۲

همانطوری که اشاره شد، این کتاب از متون کهن و آثار بسیار ارزشمند و از منابع دست اول تاریخ صدر اسلام به شمار می‌رود و دارای مطالب منحصر به فرد و حاوی مضامین بلندی است و نزد محققان و پژوهشگران شیعه، سنتی اعتبار و ویژگی برخوردار است، و نیز از مصادر نهج البلاغه است. کتاب الغارات نزد شیخ مفید، ابن ابی‌الحدید معتزلی، حسن بن سلیمان حلی، شیخ حر عاملی، علامه مجلسی و میرزا حسین ری بروجردی و از آن بدون واسطه مطلب نقل کرده‌اند.^۳

جایگاه علمی الغارات

نوشته‌ها و روایات ابراهیم بن هلال ثقفی، مورد اعتماد محدثین، عرین عالمان و محدثان شیعه قرار گرفته است و شخصیت‌های بی‌نظیری در کتاب‌های خود، به‌طور مستقیم از نوشته‌ها و روایات وی استفاده کرده‌اند. این شخصیت‌ها عبارتند از:

۱. احمد بن خالد برقی در کتاب المحاسن.

۲. محمد بن حسن صفار در بصائر الدرجات.

۳. کلینی در الکافی.

۴. شیخ صدوق در من لایحضره الفقیه.

(۱) نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

(۲) الذریعة الی تصانیف الشیعه، شیخ آقابزرگ تهرانی، بیروت، دارالاضواء، ۱۴۰۳ ق، ج ۲، ص ۳۵.

(۳) امالی، شیخ مفید، تصحیح علی‌اکبر غفاری، انتشارات اسلامی، قم، ص ۱۴۶، ۲۶۰، ۳۰۵، ۳۳۹. شرح نهج البلاغه، ابن ابی‌الحدید، تصحیح محمد ابوالفضل ابراهیم، اسماعیلیان، قم، ج ۲، ص ۶، ۸۵، ۱۱۳، ۲۸۶. مختصر بصائر الدرجات، حسن بن سلیمان حلی، انتشارات رسول مصطفی، قم، ص ۲۰۴. وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، مکتبه الاسلامیه، ج ۲۰، ص ۴۶.

بحارالانوار، علامه مجلسی، مؤسسة الوفاء، بیروت، ج ۱، ص ۱۹. مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۲۵۹.

۵. شیخ مفید در امالی.
 ۶. شیخ طوسی در تهذیب.
 ۷. سید مرتضی در الشافی.
 ۸. علی بن ابراهیم قمی در تفسیر قمی.
 ۹. ابن قتیوبه در کامل الزیارات.
 ۱۰. ابن شهر آشوب در المناقب.
 ۱۱. شیخ طبرسی در اعلام الوری.
 ۱۲. سید علی بن طاووس در الیقین و اقبال الاعمال.
 ۱۳. سید عبدالکریم بن طاووس در فرحة العری.
 ۱۴. ابوجعفر طبرسی در زیارة المصطفی.
 ۱۵. قطب راوندی در الفرائج و الفرائح.
 ۱۶. علامه مجلسی در بحار الانوار.
 ۱۷. شیخ حر عاملی در وسائل الشیعه من باب الهدایة.
 ۱۸. میرزا حسین نوری (محدث نوری) در مستدرک الوسائل.
 ۱۹. شیخ عباس قمی (محدث قمی) در سفینه البحار.
- این امر جایگاه والای کتاب حاضر را در محافل علمی و فرهنگی به خوبی آشکار می‌سازد.

مروری بر کتاب الغارات

الغارات از مهم‌ترین تألیفات ابن هلال ثقفی است که در آن تشریحی جامع از وقایع دوران حکومت علی (ع) به دست داده است. وی برخلاف دیگر منابع، به نبردهای دیره‌خاست علی (ع) اشاره نکرده است. به نظر می‌رسد هدف وی ذکر مطالبی بوده که در دیگر منابع، کمتر به آن توجه شده است.

ثقفی از ارائه یک تاریخ عمومی پرهیز کرده و با مختصر کردن موضوع کتاب به نوعی تک‌سری انجام داده است. به همین دلیل می‌توان الغارات را منبع ارزشمندی درباره علی (ع) و مخالفین وی به شمار آورد.

نوع نگارش الغارات بر اساس حوادث است، به عبارتی هر حادثه تحت عنوانی جداگانه، مورد بحث قرار گرفته است. ثقفی به عامل زمان توجهی نکرده و در ذکر مطالب، تنها نام حادثه را سرفصل قرار داده است. وی تنها به نقل اطلاعات و روایات اکتفا کرده و هیچگونه تحلیلی از مطالب ارائه نداده است، به عبارتی وی از ابراز نظر و عقیده خودداری کرده است.

از سوی دیگر هیچ نشانه‌ای مبنی بر اینکه ثقفی از منابع قبلی خود استفاده کرده باشد در الغارات دیده نمی‌شود و تمامی روایت‌ها با ذکر «فلان بن فلان گوید» آغاز می‌شود. الغارات شامل دو بخش است و هر بخش دارای فصول متعددی است.

هدف مؤلف در این اثر، نمایاندن ستم‌ها و غارت‌هایی است که معاویه و عوامل وی در سرزمین‌های تحت قلمرو حکومت امیر مؤمنان علی (علیه السلام) انجام داده‌اند. او می‌خواسته غارت‌های معاویه را - به ویژه بعد از جنگ نهروان - به مناطق تحت نفوذ کارگزاران علی (علیه السلام) بنگارد و به این وسیله، مظلومیت آن امام همام و یارانش را آشکار سازد.

www.Ketab.ir